PETER LEMARC
100 SÅNGER
& SANNINGEN BAKOM DEM

Norstedts
Besöksadress: Tryckerigatan 4
Box 2052
103 12 Stockholm

www.norstedts.se

Norstedts ingår i Norstedts Förlagsgrupp AB, grundad 1823

© 2009 Peter LeMarc och Norstedts, Stockholm
Musikförlag: Peter LeMarc Musik AB
utom ”Vägen (Låter oss längta)”, ”Vänta dej mirakel”, ”Håll om mej!”,
”(Jag ska) Gå hel ur det här”, ”Vi kunde dansa”, ”Du tillhör mej”,
”Hur hjärtat jämt gör som det vill” och ”Början på en lång historia”:
© Air Chrysalis Scandinavia AB.
Texterna är tryckta med benäget tillstånd från Gehrmans Musikförlag AB.

Formgivning och foto framsida: Wickholm
Foto baksida: Nisse Berglund
Ackordanalyser: Henrik Mårtensson
Tryckt i Slovenien 2009
Prepress: Fälth & Hässler, Värnamo
ISBN 978-91-1-302213-0

www.lemarc.se

Foto: Peter Cederling, 1997.

Till minne av Lennart Persson

Pojken på balkongen
Intervju av Lennart Persson 06
Jag skriver sånger 26
Peter LeMarc 32
Närmare Gränsen 48
Välkommen Hem! 62
Sången dom spelar när filmen är slut 74
Hittegods 88
Det finns inget bättre 92
Bok med blanka sidor 108
LeMarcologi 122
Nio Broars Väg 128
Det som håller oss vid liv 144
Sjutton sånger –
LeMarc sjunger LeMarc 162
Kärlek i Tystnadens Tid 172
Andra sånger 186
Låtförteckning 192

Pojken på balkongen

INTERVJU AV LENNART PERSSON

FÅ ÅTERKOMSTER HAR VARIT SÅ efterlängtade som när Peter LeMarc häromåret gav sig ut på de svenska vägarna igen efter fjorton år av självvald exil.

För mig inleddes återkomsten med ett väldigt sött, väldigt hjärtekramande TV-ögonblick.

Peter LeMarc har precis sjungit titelspåret till sitt aktuella album *Kärlek i tystnadens tid* i ett av TV-kanalernas morgonprogram. Det är många, långa år sedan han senast framförde något live framför närgångna TV-kameror.

När låten är sjungen och spelad ser man hur Peter försiktigt sträcker över handen till sin medmusiker Mattias Blomdahl, som kramar den. Det är som om LeMarc är både glad och förvånad över att det faktiskt fungerade. Fortfarande.

Hans återvändande till liveframträdandenas värld, efter så många års tystnad, var säkerligen inte helt given. Trots att han är en av landets skarpaste låtskrivare och mest självklara scenartister. Trots att publiken hela tiden har funnits där och otåligt har bett honom om att komma tillbaka. När biljetterna till turnén släpptes tog de alla slut på några minuter, och extrakonsert efter extrakonsert flikades in i turnélistan.

Och under den av konserterna jag själv gick på möttes extasen och glädjen över att få vara med om detta i en enda stor och varm publikkram. Ändå hade han själv efteråt svårt att förstå den värme och uppskattning som strömmade emot honom på spelning efter spelning.

Ta min hand … Peter söker kontakt med Mattias Blomdahl i direktsänd TV. Nästa sida: Inte den balkong som det syftas på i rubriken, men showen är densamma … Foto: Privat.

– Jag förstår fortfarande inte varför min musik betyder så mycket för alla dessa människor. Vem jag egentligen är för dem.

Det är ju så att den Peter man möter på skivorna bara är en del av mig, det finns andra delar av mig som inte gör sig gällande på skivorna, under konserterna eller TV-framträdandena. Humorn i mig går kanske inte alltid fram, eller den Peter som på söndagseftermiddagen ligger lite bakis i soffan, petar in en ny pris snus och glor på Premier League-fotboll. Det är också Peter.

Men min publik är ju inte där på söndagseftermiddagarna, hemma hos mig. Så deras bilder baseras på vad de kan läsa ut ur min musik. Jag använder min röst, mitt liv, mina tankar, mina ord. Och jag är nog som människa ganska öppen, har ganska lätt för att tala om saker i mina låtar som andra kanske tycker är lite ”skämmiga”. Det kan ju vissa uppleva som för ”klängigt” eller för ”klistrigt”, men jag försöker vara ärlig. Och alla är heller inte beredda att prata om eller lyssna på sånt som är jobbigt eller utlämnande, men jag har ganska lätt för att göra det.

Jag har haft mina svarta perioder, jag har gått igenom många år av terapi, och jag vågar numera stå rätt naken. Jag är inte rädd för att berätta vad som gör mig rädd, vad som gör mig ledsen, glad eller vad som gör mig kåt.

Det är kanske det som folk gillar, att jag i mina låtar rör vid saker som ligger under ytan i deras liv också. Något slags klokskap har jag kanske tillägnat mig på vägen.

Att han har levt tillsammans med samma kvinna i 30 år har också gett honom speciella insikter om den sortens kärlek.

– Det här hade jag inte vågat säga för tio år sedan, bara för att det inte passar in i rockmyten, men det har gett unika erfarenheter och kunskaper som man inte kan skaffa sig utan att faktiskt leva med samma människa under så många år. Vad som händer i den processen kan man inte beskriva om man istället har gått från förhållande till förhållande. Med mina erfarenheter av den sortens relation behöver jag till exempel inte falla in i den eviga hyllningen till den ogripbara kärleken i sig eller det rätt tröttsamma i att hela tiden lyfta upp kvinnan, som ett outgrundligt väsen, på en piedestal. En vänskapsrelation, som också är en kärleksrelation, och som sträcker sig över ett helt liv, ger andra infallsvinklar. Man kan skriva om livet, och inte bara om förälskelsen.

Detta är kanske min lilla pusselbit, förhoppningsvis unik, i det pussel som så många artister och konstnärer är så besatta av att lägga.

Peter har heller aldrig dolt sina problem med scenskräck, prestationsångest och vacklande självförtroende. Eller det faktum att han i många år gick i terapi för att kunna och vilja återvända till scenen. Han vet också precis varför han en gång bestämde sig för att ta steget ner från den. Och när det var:

– Det var efter sista giget på succéturnén 1993 som jag tänkte ”aldrig mer, aldrig mer”.

Med åren har han förstått varför han hamnade i den känslan.

– Den terapeutiska förklaringen ser ut så här: Jag förstod inte då att min röst hade en igenkännlig klang. Jag förstår det inte nu heller, men jag inser det. Jag tyckte att jag sjöng bra, men jag tyckte att jag lät som precis vem som helst. Även om jag fick bevis för motsatsen. Ett roligt exempel:

Jag lånade en gång ut min röst till en kompis som gör reklamjinglar, det var en hejaramsa till Kalix Nyborgs bandylag. Jag ställde upp på det därför att jag var övertygad om att ingen ändå skulle känna igen mig. Men det gjorde folk, direkt. Då ljög vi och sa att sångaren var en Frank Mård, som hade vunnit en LeMarc-imitationstävling …

Och sedan tänkte jag på att det väl inte var något märkvärdigt med mina låtar heller, att det behövdes någonting mer för att göra mig intressant. Så jag studerade videor med James Brown och Marvin Gaye, hur deras cues till musikerna och alla deras rörelser alltid sitter så in i helvete. Precis som Springsteens monologer från 70-talet. Allt det där var ju så totalt inövat och i total samklang med ljussättning och sånt. Så allt det där yttre blev det viktigaste för mig. Jag minns tillfällen då jag har spelat akustiskt med två gitarrer och piano och folk har kommit fram och sagt: ”Fy fan vad bra.” Och jag har sagt i försvar: ”Vi kommer nog tillbaka med band nästa år. Kom då

Från turnén 2007. Foto: Liza Nyman.

istället, för det blir mycket bättre.” Jag kunde inte förstå att min röst och mina låtar kunde vara hela grejen. Jag fokuserade på helt fel saker.

Det här är viktigt: Från dag ett när jag ställde mig på en scen, om det överhuvudtaget var någon där i publiken, och om den personen mötte mig med armarna i kors och ett: ”Jaha, vad ska han göra nu?”, så satte det sig i mig, och sitter fortfarande i mig, även om jag fick fem getingar och fem plustecken. Min uppfattning var att tio procent var där för att de gillade mig, sedan var det folk som inte hade en aning om vem jag var och bara kom in för att ta en öl, och så var det hälften Mats Olsson – som hatade mig utan att ha hört mig. Hans krönikor avslutades vid flera tillfällen i 90-talets början med meningen: ”Kom ihåg att det är skottpengar på Peter LeMarc.”

Och Alexander Bard sa: ”LeMarc ser ut som en ludersminkad pudel.” Det var sådant som jag hade i hjärtat när jag gick ut på scen. Och sedan vann vi ju ändå varje kväll, folk var som galna efter spelningarna. Men det var som om jag inte kunde dra rätt slutsatser av det. Så där gick jag hela den dagen, innan man skulle in på scen, och kände att ”jag måste frälsa alla dem som kommer hit i kväll och hatar mig”. Och hur skulle jag nå dem? Inte med min sång och mina låtar, så klart, utan med någonting annat. Det var en omöjlig uppgift, så jag var tvungen att lägga av.

För att rädda livet på mig själv.

Men den här vändan var läget annorlunda.

– Folk har under alla de 14 år jag inte turnerade sagt: ”Nu är det dags igen.” Men nu var det dags igen – på helt andra villkor: Nu gjorde jag det för min egen skull. Och för publikens. Hade jag något att säga mellan låtarna så gjorde jag det, men inget som var inrepat. Först nu, vid 50 års ålder, har jag förstått hur det här med spelningar funkar …

Och målet för alla år av terapi var uppnått.

– Målet för den har hela tiden varit att jag skulle ta mig tillbaka till scenen. Att man mår bättre får man på köpet. Plus en jävla massa visdom om varför man är som man är och reagerar på ett visst vis. Men jag tror inte att det är någonting som passar för alla. Det krävs ju en del för att hitta en terapeut som man har en kemi med. Men om man är hyfsat verbal så tror jag att det kan vara en god lösning. ”Whatever gets you through the night”, som John Lennon sjunger.

Det har varit en lång resa. Kantad av såväl spelningar inför noll betalande som triumfartade segertåg genom landet, med publik och recensenter i gemensam extas. På vägen har han lämnat ifrån sig en lång, lång rad av älskade sånger, numera ingraverade i den svenska folksjälen. Och även om vägen ibland har varit krokig och mörk, har han alltid anat ungefär vart den skulle leda. Peter har alltid vetat att det var på en scen han skulle stå. Att det var musiken som var hans öppning mot världen.

– Det som förändrade allting var Beatles. Jag hade en ingift morbror som hette Ivan, han och moster Solveig hade två döttrar som var fem och sju år äldre än jag, Yvonne och Gunnel. Jag var mycket hos dem, pappa var i sin affär och jobbade mycket och mamma jobbade kvällar och nätter på stadshotellet som servitris. Så jag fick bo hos Solveig och Ivan. På somrarna brukade jag åka med dem till västkusten och bo i deras husvagn. De spelade ”Spel-Olles gånglåt” och Larry Finnegans ”Dear One” för mig, men det var den där skivan med vackert röd etikett som fick mig att gå i spinn, ”She Loves You”! Och när Beatles en kort tid efter det dök upp på TV bröts alla vallar; efter det ville jag ingenting annat än att börja spela.

Morsan och farsan hade ett umgänge med ett par som hette Vanja och Bo. Vanja var morsans gamla barndomskamrat – typisk arbetarklass; Bo var son till Assar Gabrielsson – som var den som grundade Volvo. De var väldigt täta och bodde i Trollhättans överklassområde. De försökte ha Bo på kontor i Göteborg, men det gick inte. Bo gillade att mecka men var inte alls lagd för att sitta i Volvos företagsledning. Så Bo fick en bensinstation i fyrtioårspresent, som jag tror gick omkull. Och sedan fick han en bärgningsbil, som han körde in i en lyktstolpe. Vanja var en jävel på att spela orgel. De hade både orgel och piano, och vid dessa satte jag mig och började fingra på dem. Jag var fem bast och lärde mig att om jag håller tre fingrar på tangenterna blir det ju en klang, så jag började plocka ut ackord själv som jag kunde sjunga mina sånger till.

När jag var sex eller sju år fick jag en orgel i julklapp. Det var egentligen ingen orgel, den hade bara två oktaver, 60 centimeter lång. En liten leksak som drevs av en fläkt som man satte igång, den lät som en dammsugare. Vid den satte jag mig och skrev mina första låtar.

Men det var ju bara hej och hå. Men jag har något inspelat från lite senare när jag är tio, elva år, det finns ju med på albumet *LeMarxism*. Och sedan skulle vi bilda band, och då fick Bosses son Dick, som var två år äldre än jag, åka ner till Göteborg i Bos Volvo av senaste modell, det var alltid den senaste modellen, och så fick Dick köpa ett trumset precis som det Ringo hade. Och där satt han och bankade skiten ur sina trummor, och det lät som helvete, medan jag satt bredvid och spelade orgel. Det var vårt första band, The Tadpoles.

I pojkrummet med skivspelare. Foto: Privat.
Nästa sida: The Tadpoles! Foto: Lennart Fransson.

I samma veva inleddes Peters karriär som inbiten skivsamlare.

– *She Loves You* blev så klart den första skivan. Min mormor var gränslös och snäll. Jag har funderat på varför alla var det just mot mig – mot sina andra barnbarn var hon mycket hårdare. Jag tror att det handlade om att alla var skraja för vart det här skulle leda med den 45-årige mannen och den 25-åriga pinglan, mina föräldrar. De var tvungna att se till att ungen ändå fick det bra på något vis. Jag hade skivan innan jag hade skivspelare. Jag satt hemma och tittade på omslaget och tog ut skivan, och som alla som kan vinyl vet så om man bara har en lång tum-

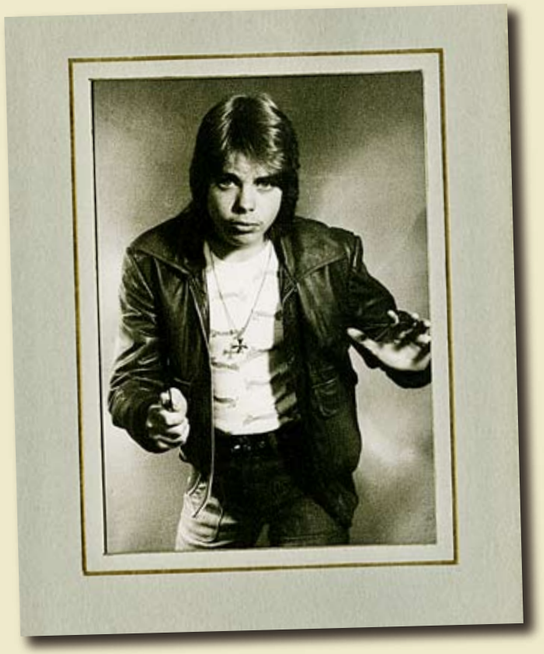

nagel kan man höra lite på skivan om man drar med nageln längs spåret. Sedan fick jag en Dux-spelare med högtalare i locket, det var en julklapp och det var en stor grej.

Det var länge ett mysterium för honom var hans intresse för musik och talang för att skapa den egentligen kommer ifrån.

– Jag insåg tidigt att det där inte kom från mina föräldrar. Där fanns inget av det. Jag var enda barnet, föddes 1958 i Trollhättan. Pappa var född 1913 i innersta Småland, i Holsbybrunn, och han var oäkting. Hans mamma blev på smällen med godsägaren på bygden, och så fort hon hade fött min pappa stack hon iväg från skammen och flyttade till Stockholm. Hon lyckades efter många turer gifta sig med en boxare. Pappa blev kvar i Holsbybrunn och växte upp med sina morföräldrar. Jag har i efterhand fått veta att han upp i tonåren trodde att hans mamma var hans syster – det är lite *Chinatown* över det.

Han blev säkert mobbad för att han var oäkting. Det intressanta är att min dotter, Cecilia, på egen hand kontaktade pastorsexpeditionen där nere, och det står verkligen ”fader okänd” i papperen. När godsägaren dog efterlämnade han hur många miljoner kronor skog som helst, och allt gick till Allmänna arvsfonden. Vilket kanske jag ska vara glad för i dag; hade jag fått de där miljonerna som 17-åring hade jag kanske inte brytt mig om att bli musiker.

Det intressanta med min farsa är att han måste ha varit väldigt företagsam och intelligent. Jag vet att han fick hoppa över en klass i skolan därför att han var för smart. Men sedan tog det ju stopp efter sjunde klass, de hade inte råd med att låta honom fortsätta. Jag har hört att min pappas mormor och morfar försökte få loss pengar från godsägarens son för att bekosta skolgången för Lennart, men han sa nej.

Vad min pappa gjorde var att han tidigt började sälja grejor, det här var på 1920-talet i Småland. Flera år efter pappas död – jag var i 30-årsåldern då – hittade jag två resväskor. De var fulla med foton och brev, hela min pappas liv låg i dem. Bland annat hittade jag ett brev från Hemmets Journal med ett språk som var på ren ”nazistiska”: ”Hej Lennart, du har varit en pigg liten gosse och sålt riktigt många exemplar av Hemmets Journal. Du är duktig. Men om du ska lyckas uppnå målet så får du nog ge dig ut på självaste julafton och sälja de resterande exemplaren.” Och det lyckades han med, för han vann de där små priserna.

I tonåren vann han en Kodak Brownie, en lådkamera som var den tidens T-Ford till kamera, och med den började han plåta folk runt om i bygden. Det var bröllop, konfirmationer och sådana grejor, och sedan började han som fotograf. När han var 17 år hade han slitit ihop till en cykel, och då cyklade han från Holsbybrunn till Nynäshamn och tog jobb som lärling i en fotoateljé. Och sedan har jag förstått

Talkin' to me . . .? Peter var ett bra testobjekt för pappa Franssons nya kamerafilmer. Foto: Lennart Fransson.

på breven som jag hittade att han har bott i stort sett över hela landet – det är bilder på halvnakna kvinnor och fester och allt vad det är. Jag vet att han bodde i Sandviken, Varberg, Göteborg och i Stockholm under många år, och så hamnade han i Trollhättan någon gång under andra världskriget. Där fick han anställning på Lindhes Foto, som då var kunglig hovleverantör. När gamle Lindhe skulle sluta tog Lennart över den lilla fotoaffären med tillhörande ateljé.

Det jag tror att jag har ärvt från honom är att jag är hyfsat intelligent. I skolan hörde jag till buset. Jag hängde med ligisterna och ställde från dag ett till med ett jävla bråk. Men de kunde aldrig ändå nita mig ordentligt, därför att jag alltid fick högsta betyg på allting. Jag ville leva upp till min farsas outtalade krav; han sa aldrig någonting, han mumlade bara saker. Han berättade aldrig någonting, jag hörde aldrig honom skratta högt, såg aldrig honom gråta – och så var han helt gränslös mot mig, han satte inga som helst gränser. Jag har fått höra från mina släktingar om en gång de kom på besök: Mamma satt vid diskbänken och åt och pappa satt med tallriken i knät och jag satt på middagsbordet och lekte med mina bilar. Mjölken hade de i skafferiet därför att jag ville ha kylskåpet som garage till mina bilar. Gränslöst uppfostrad och bortskämd var jag. Det var någonting som jag länge tyckte var skamligt, som om det var mitt fel att jag var bortskämd. Men att det inte är så är en sak som jag ofta tänker på när jag ser ungar som är fullständigt oregerliga. Det är faktiskt inte ungens fel, det är föräldrarna som inte har vett att sätta gränser.

Denne ”self-made man” från Småland träffade någon gång 1958 en 25-årig blond, storbystad servitris, som redan varit gift och blivit illa åtgången i det barnlösa äktenskapet.

Antagligen är det väl som för många andra, att man kom till ur en flaska en lördagskväll.

Hon blev på smällen och så gifte de sig. De var nog kära, det ser jag på bilderna, det fanns säkert en passion där. Tacka fan för det, en skallig, 45-årig ungkarl som träffar värsta blonda Jayne Mansfield-bruden.

Hon kom från riktigt fattiga förhållanden. Min farsa röstade på borgarna. Min morsa var, och är fortfarande, kommunist av den gamla skolan. Hon kom från sådana förhållanden i Dalsland där de var statare och jobbade som daglönare, en stor familj

med många systrar och ingen utbildning. Min morfar internerades under kriget eftersom han som kommunist ansågs farlig för rikets säkerhet. Så hon kom ju från betydligt enklare förhållanden, och därifrån har jag väl ärvt min otålighet, min neurotiska läggning, mitt häftiga temperament.

Men musiken då, var kommer den ifrån?

– Den frågan har jag fått många gånger och aldrig kunnat svara på. Det bästa svaret som jag har kunnat ge handlar om morbror Ivan, som har betytt oerhört mycket för mig. Där finns det skrönor. Han dog för några år sedan; jag hade ett långt samtal med honom några veckor innan han dog. Han åkte runt när det var som fattigast i Sverige och spelade på gårdar med sin farsa, de hade ett litet band. Han berättade att hans farsa och han åkte nedanför slussarna i Trollhättan. På den tiden var det i skogen Svarta Ma'a – nu är det rikemanskåkar där – som zigenarna brukade slå läger. Ivans pappa bytte till sig pappa Taikons vita fiol.

Jag höll på med musik tidigt, men det var ju ingen i min familj som brydde sig ett dugg om det där, utan det var Ivan som uppmuntrade mig att spela, och han lånade mig sin Hofner, en gammal orkestergitarr som jag fick ha i många år. Men jag var ju vänsterhänt och fick aldrig något vettigt ur den där gitarren, tills jag vände på den och på fel sätt lärde mig fler och fler ackord.

Förra året när jag var nere i Trollhättan på ett sällsynt besök hade moster Solveig fixat fram en bok om livet på Dal, med ett avsnitt om den musikaliska familjen Dahlin. Det vill säga min mammas pappa och hans syskon. En bild på dem ser ut som The Bands första promofoto. Jag lovar. En snubbe sitter som Rick Danko med en fiol. En kvinna, som är min morfars syster, sitter med en cittra. Och så pappan i ett helskägg och hatt. Och så min morfar i halmhatt och vit skjorta, han var sångaren och han är väldigt lik mig. Jag träffade ju aldrig honom, han dog många år innan jag föddes. De var den musikaliska familjen Dahlin, och de åkte runt och spelade i hela Dalsland.

Den musikaliska familjen Dahlin, morfar Marcus står i mitten med halmhatt. Foto: Privat.
Nästa sida: I replokalen 1975. Foto: Privat.

Och det är kanske nyckeln till det här mysteriet. Förklaringen till varför Peter väldigt tidigt besteg sina egna små scener.

– Vi bodde i en hyreslägenhet i Trollhättan, och vi hade balkong in mot gården. Det här var före dagis, så alla ungar var ju alltid hemma på gården och lekte. Då brukade jag sitta på vår balkong, som låg på tredje våningen, och ha konserter för ungarna nere på gården. Med fläktorgeln och kakburkar …

Så småningom började han spela med andra.

– Det dröjde. Vad jag gjorde mest var att jag satt och lekte hemma. I tidiga tonåren fick jag ett gammalt biografpiano, ostämt och jävligt, som de hittade för en billig penning, och det satt jag och spelade på länge. Och så hade jag en vanlig Tandbergbandspelare. Man kunde spela in på en kanal och sedan strunta i att spela in på den andra, och sedan backade man bandet och spelade in på den andra och spelade upp den första samtidigt, och då kunde man göra rudimentära pålägg. Jag kunde väl göra en tre, fyra ”sound-on-sound”-pålägg innan det första var helt borta. Så jag gjorde mina egna små låtar hemma och satt och spelade in, och det finns drösvis med sådana tejper. Det är hitta på-låtar på både engelska och svenska. Det var väl mycket pastischövningar i allt som jag lyckades upptäcka och höra.

Jag övade mig igenom alla genrer jag kom i kontakt med, från femtiotalsrock till soul. Det finns till och med doo wop-låtar på de där tejperna. Men mina låtar kom aldrig ut i offentligheten. Med grupperna jag spelade i var det bara covers som gällde, ”I'm a King Bee” och sådant. Och det var ju först i tonåren som jag blev med i ett band och hade en källare att repa i.

Jag hade olika ”band” med Dick Gabrielsson i deras källare, och där lirade vi och tog betalt i tuggummi, eller vad det var. Det var nog i gymnasiet, i första ring, som vi började repa på riktigt. Vi repade alltid men hade ingenstans att spela. Vi spelade inte mina låtar, det var bara covers: Stones, soullåtar, allt man kom över.